УДК 392.5

DOI 10.37566/2707-6849-2020-3(32)-4

Василь ІЛЬКОВ,
суддя Дніпропетровського окружного
адміністративного суду,
доктор юридичних наук, доцент,
тренер Національної школи суддів України

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СОЦІАЛЬНИХ СПОРІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Частка адміністративних позовів, які надійшли щодо соціальних спорів, що знаходяться на розгляді в окружному суді, становить понад 30 відсотків. Це доволі високий показник серед справ, які належать до юрисдикції адміністративних судів. Особа звертається до суду, коли її право вже порушено. Саме адміністративні суди забезпечують реалізацію соціальної функції держави. Заяви, що адміністративні суди обслуговують органи державної влади, є безпідставними.

Постановка проблеми. Визначення процесуальних особливостей розгляду соціальних спорів і доказування в адміністративному судочинстві має особливо важливе значення для вирішення багатьох процесуальних питань і прийняття рішення судом під час розгляду соціальних спорів. Належний процесуальний розгляд справи в суді першої інстанції та належне дослідження доказів допомагає суддям правильно визначати та вирішувати спори і встановлювати обставини у справі, у разі необхідності захисту прав та інтересів найбільш незахищених верств населення – пенсіонерів, інших соціально незахищених осіб, і забезпечення повного, всебічного та об’єктивного розгляду адміністративних спорів. Частка соціальних спорів, які знаходяться на розгляді у Дніпропетровському

окружному адміністративному суді 30 відсотків (згідно з інформацією Відділу аналітики та судової статистики за 2019 р.), що є доволі високим показником серед справ, які належать до юрисдикції адміністративних судів.

Стан дослідження. Питанням проблематики процесуального розгляду соціальних спорів і доказування в адміністративному судочинстві приділяли увагу у своїх працях такі вчені, як В. Анохін, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, Я. Калмикова, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, Р. Мельник, Ю. Педько, В. Перепелюк, Н. Саліщева, А. Селіванов, М. Смокович та ін.

Мета статті. Реалізація, застосування та тлумачення окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) постійно викликає дискусії та обговорення у сфері правозастосовної практики. Адже правовідносини, які виникають та постійно розвиваються у сфері захисту прав та інтересів фізичних осіб, а також зміни до чинного законодавства України призводять до численних соціальних спорів, предметом яких є рішення, дії (бездіяльність) відповідних державних органів щодо нарахувань та виплат різноманітних видів соціального забезпечення.

Загальновідомою нормою є положення частини другої ст. 19 Конституції України, які встановлюють, що органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1].

Фізична особа звертається за захистом своїх прав та інтересів у сфері соціальних правовідносин до адміністративного суду першої інстанції вже після застосування норми права відповідним уповноваженим органом держави – до прикладу, Пенсійним фондом України. Тобто до суду звертаються уже після спірного застосування норми права і порушення, на думку відповідної особи, її прав.

Виклад основного матеріалу. Порядок розгляду справи у суді першої інстанції та доказове право складає основоположну частину адміністративного судочинства та механізму захисту прав, який забезпечує можливість особам довести на підставі доказів свої позовні вимоги, а суду – розглянути повно та всебічно справу по суті та захистити права цих осіб.

Положення частини четвертої ст. 9 і частина четверта ст. 77 КАС України встановлюють, що суд не може витребувати докази від позивача в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, окрім доказів на підтвердження порушення оскаржуваними рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень прав позивача [2].

Частиною третьою ст. 77 КАС України визначено, що докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи.

Частиною другою ст. 77 КАС України передбачено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Таким чином, в адміністративних справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень встановлений так званий «тягар доказування», адже суб'єкт владних повноважень повинен довести, що оскаржені рішення прийняті, а дії чи бездіяльність вчинялись: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Крім того, абзац 2 частини другої ст. 77 КАС України містить норму, що у таких справах суб'єкт владних повноважень не може посилається на докази, які не були покладені в основу оскаржуваного рішення, за винятком випадків, коли він доведе, що ним було вжито всіх можливих заходів для їх отримання до прийняття оскаржуваного рішення, але вони не були отримані з незалежних від нього причин.

Беручи до уваги вищевказані норми, можна зробити висновок, що законодавець спробував в повній мірі реалізувати застосування в адміністративному судочинстві принципу верховенства права через виконання покладених в основу адміністративного судочинства завдань.

Таким чином, положеннями КАС України після внесення змін у грудні 2017 року:

- 1) звужуються умови для витребування доказів від осіб, що є сторонами адміністративного процесу;
- 2) викладено не обов'язок, а виключно можливість суду запропонувати стороні надати відповідні докази;
- 3) запроваджено імперативну норму, яка унеможливорює посилання суб'єкта на ті докази, що не були покладені в основу оскаржуваного рішення.

Ще одним свідченням реалізації принципу верховенства права в адміністративному судочинстві є викладений у частині четвертій ст. 223 КАС України обов'язок суду допитати свідків, які прибули, в разі відкладення розгляду справи. Ця норма свідчить про наміри законодавця спростити процедуру та зробити її більш зручною для всіх учасників судового процесу.

Загальновідомим фактом є те, що після внесення змін до КАС України у грудні 2017 року публічно-правові соціальні спори, які підсудні адміністративним судам, розглядають окружні суди як суди першої інстанції.

Важливо спинитись на певних питаннях, які виникають із правозастосовної практики. Згідно з положеннями ст. 12 КАС України адміністративне судочинство здійснюється у порядку позовного провадження (загального або спрощеного)

[2]. Спрощене позовне провадження призначене для розгляду справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи.

Для цілей цього Кодексу справами незначної складності є справи щодо оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, тобто соціальні спори повинні розглядатись у спрощеному провадженні.

У той же час, положеннями ст. 262 КАС України встановлено, що розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження здійснюється судом за правилами, встановленими цим Кодексом для розгляду справи за правилами загального позовного провадження, а також при розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження суд досліджує докази і письмові пояснення, викладені у заявах по суті справи, а у випадку розгляду справи з повідомленням (викликом) учасників справи – також заслуховує їхні усні пояснення.

Проте положеннями ст. 263 КАС України передбачено певні особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності, адже суд розглядає за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні) справи щодо оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг.

Постає питання можливості розгляду соціальних спорів за правилами спрощеного позовного провадження з викликом учасників справи у випадку, коли є необхідність отримати пояснення сторін чи допитати свідків. Тобто чи може суд розглядати соціальні спори у порядку, передбаченому положеннями ст. 262 КАС України, після відкриття у порядку ст. 263 КАС України. Можливі питання до правозастосування цих процесуальних положень статей 262, 263 КАС України.

До прикладу, під час розгляду справи з пенсійних правовідносин виникає необхідність допитати свідка для встановлення фактів, пов'язаних з розглядом справи по суті, і суд призначає розгляд малозначної справи, після спрощеного провадження, у позовному провадженні з викликом сторін та свідків.

Одним із важливих засобів отримання інформації від свідка в адміністративному судочинстві є його допит. Також слід підкреслити, що такий вид доказів, як показання свідка є не менш достатніми та достовірними, як письмові докази по справі і можуть бути єдиними підставами встановити дійсні обставини справи.

Дотримання процесуального порядку отримання доказів загалом і свідчень свідків постає гарантією належного дослідження обставин у справі, на яких суд ґрунтує свої висновки.

У одній із адміністративних справ № 160/4319/19 у зв'язку з необхідністю підтвердження трудового стажу позивача та допиту свідків була прийнята ухвала про подальший розгляд справи за правилами загального позовного провадження після відкриття спрощеного провадження [3].

У подальшому судом були допитані як свідки особи, попереджені про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве показання чи відмову від давання показань на вимогу суду, які також працювали у спірному періоді разом із позивачем на підприємстві. Цей факт також був підтверджений копіями трудових книжок свідків.

Відповідно до пунктів 1, 2 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637, у разі коли документи про трудовий стаж не збереглися, підтвердження трудового стажу здійснюється органами Пенсійного фонду на підставі показань свідків. Проте Пенсійним фондом було відмовлено у підтвердженні стажу роботи на підставі показань свідків, чим, в свою чергу, порушено норми вищевказаного порядку.

Відповідно до вимог п. 18 постанови Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637 «Про затвердження Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній», за відсутності документів про наявний стаж роботи і неможливості одержання їх внаслідок ліквідації підприємства, установи, організації або відсутності архівних даних з інших причин, ніж ті, що зазначені в п. 17 цього Порядку, трудовий стаж установлюється на підставі показань не менше двох свідків, які б знали заявника по спільній з ним роботі на одному підприємстві, в установі, організації (в тому числі колгоспі) або в одній системі і мали документи про свою роботу за час, стосовно якого вони підтверджують роботу заявника [3].

Працівник не може відповідати за правильність і повноту оформлення документів на підприємстві та, у свою чергу, неналежний порядок ведення та заповнення трудової книжки та іншої документації з вини адміністрації підприємства, що не може бути підставою для позбавлення позивача його конституційного права на соціальний захист щодо вирішення питань надання пенсії за віком на загальних підставах.

Наведене в повній мірі узгоджується з позицією Верховного Суду, викладеною у постанові № 687/975/17 від 21 лютого 2018 року [3].

Таким чином, суд першої інстанції був змушений вийти зі спрощеного письмового провадження і продовжити розгляд справи в позовному провадженні, оскільки був позбавлений процесуальної можливості перейти з письмового спрощеного провадження у спрощене позовне провадження.

Інших доказів, крім показань свідків, отримати не було можливості.

Подібна справа № 160/10531/19 також стосувалася підтвердження трудового стажу для призначення пенсії [4].

Судом було встановлено, що радгосп знаходиться на тимчасово окупованій території, отримати будь-які довідки позивач не має можливості, радгосп ліквідований ще в 1990-х роках. Позивач не може надати додаткові письмові документи на

підтвердження його роботи у спірний період у радгоспі для підтвердження трудового стажу.

З метою встановлення фактичних обставин по справі та підтвердження трудового стажу позивача в радгоспі у спірний період в судовому засіданні, призначеному за правилами загального позовного провадження, після спрощеного позовного провадження, були допитані свідки.

Таким чином, слід зазначити про те, що працівник не може відповідати за правильність та повноту оформлення документів на підприємстві та, у свою чергу, неналежний порядок ведення та заповнення трудової книжки та іншої документації з вини адміністрації підприємства, що не може бути підставою для позбавлення позивача його конституційного права на соціальний захист щодо вирішення питань надання пенсії за віком на загальних підставах.

Доволі цікавою також є справа № 196/1004/14-а щодо здійснення обчислення страхового стажу (загального і спеціального) на підставі записів у трудовій книжці колгоспника, архівних довідок про стаж роботи і заробітну плату з урахуванням усіх періодів роботи та членства в колгоспі і КСП та призначення пенсії за віком на пільгових умовах [5].

Постановою Царичанського районного суду Дніпропетровської області від 17.09.2014 року позовні вимоги були задоволені частково. Апеляційна інстанція рішення залишила в силі.

Постановою Верховного Суду від 10 травня 2018 року постанову Царичанського районного суду Дніпропетровської області від 17.09.2014 року та постанову Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 21.04.2015 року скасовано, справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції [6].

Відповідно до п. 20 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637, у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У довідці мають бути вказані: періоди роботи, що зараховуються до спеціального стажу; професія або посада; характер виконуваної роботи; розділ, підрозділ, пункт, найменування списків або їх номери, куди включається цей період роботи; первинні документи за час виконання роботи, на підставі яких видана зазначена довідка.

За відсутності документів про наявний стаж роботи і неможливості одержання їх внаслідок ліквідації підприємства, установи, організації або відсутності архівних даних з інших причин, ніж ті, що зазначені в п. 17 цього Порядку, трудовий стаж установлюється на підставі показань не менше двох свідків, які б знали заявника по спільній роботі на одному підприємстві, в установі, організації (в тому числі колгоспі) або в одній системі й мали документи про свою роботу за час, стосовно якого вони підтверджують роботу заявника (п. 18 наведеного Порядку) [6].

Отже, головними умовами для призначення пенсії за віком на пільгових умовах є виконання робіт на посаді тракториста-машиніста, безпосередня зайнятість у виробництві сільськогосподарської продукції в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства, досягнення відповідного віку, а також наявність кількості відповідного стажу. За відсутності однієї з умов для призначення пенсії за віком на пільгових умовах призначення такої пенсії неможливе.

Суд касаційної інстанції не має права встановлювати або вважати доведеними обставини, що не були встановлені у рішеннях або постанові суду чи відхилені ним, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими, збирати чи приймати до розгляду нові докази або додатково перевіряти докази.

Під час нового розгляду судам слід врахувати вищенаведене і прийняти законне та обґрунтоване рішення за результатами повного, всебічного та об'єктивного розгляду всіх обставин справи в їх сукупності.

За результатами нового розгляду справи було прийняте рішення з такими мотивуваннями.

Обґрунтовуючи своє рішення, суд бере до уваги відсутність у матеріалах справи уточнюючих довідок, виданих ТОВ «Шевченко», КСП імені Шевченка на ім'я позивача, які підтверджували б його безпосередню зайнятість у виробництві сільськогосподарської продукції, та позицію Верховного Суду, викладену в постанові від 10 травня 2018 року у справі № 196/1004/14-а (адміністративне провадження № К/9901/5743/18), про те, що обов'язковою умовою призначення пенсії за віком на пільгових умовах трактористу-машиністу є підтвердження його безпосередньої зайнятості у виробництві сільськогосподарської продукції в колгоспах, радгоспах, інших підприємствах сільського господарства протягом не менше як 20 років (тобто характер виконуваних ним робіт), що не може бути встановлено на підставі лише записів трудової книжки та показань свідків й підлягає підтвердженню уточнюючими довідками підприємств, установ, організацій або їх правонаступників, як передбачено п. 20 Порядку № 637, в якому, до того ж, стосовно трактористів-машиністів підприємств сільського господарства (в тому числі колгоспів) передбачено обов'язкове зазначення в довідці додаткових відомостей про безпосередню зайнятість у виробництві сільськогосподарської продукції.

Таким чином, особа не змогла надати, а на ухвалу про витребування суду не були надані відповідні документи внаслідок ліквідації відповідного КСП, і після повернення справи на новий розгляд у задоволенні позову було відмовлено.

Отже, доволі важливими у цій категорії соціальних спорів є ті обставини, що у разі коли документи про трудовий стаж не збереглися, підтвердження трудового стажу повинно здійснюватись органами Пенсійного фонду на підставі показань свідків. Проте зазвичай Пенсійним фондом не здійснюється підтвердження стажу роботи на підставі показань свідків, і таке підтвердження слід здійснювати у судовому порядку.

Цікавими є положення з практики Європейського суду з прав людини, які можуть використовуватись – суд має поважати принцип змагальності проваджень, лише сторони справи вирішують, чи відповідають представлені свідком матеріали його коментарям. Довіра сторін суду заснована на знанні того, що в них була можливість висловити погляди щодо кожного документа у справі (у тому числі документи, що суд отримав за своїм клопотанням) («К. С. проти Фінляндії») [7].

Стаття 6 § 1 явно не гарантує права на виклик свідків, а прийнятність їх свідчень розглядається національним законодавством. Однак провадження загалом, включаючи порядок подання доказів, має бути «справедливим» відносно ст. 6 § 1 (*Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands* («Домбо Бегер Б. В. проти Нідерландів»), § 31) [8].

Висновки. Таким чином, положеннями КАС України після внесення змін у грудні 2017 року:

- 1) звужуються умови для витребування доказів судом від осіб, які є сторонами адміністративного процесу;
- 2) викладено не обов'язок, а виключно можливість суду запропонувати стороні надати відповідні докази;
- 3) запроваджено імперативну норму, яка унеможлиблює посилення суб'єкта на ті докази, що не були покладені в основу оскаржуваного рішення.

Частиною третьою ст. 77 КАС України визначено, що докази суду надають учасники справи. Суд може тільки пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи.

Фундаментальним залишається принцип, відповідно до якого в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Постає питання можливості розгляду соціальних спорів за правилами спрощеного позовного провадження з викликом учасників справи у випадку, коли є необхідність отримати пояснення сторін чи допитати свідків. Тобто існує необхідність законодавчого врегулювання можливості для суду розглядати соціальні спори в порядку, передбаченому положеннями ст. 262 КАС України, після відкриття провадження у справі в порядку, передбаченому положеннями ст. 263 КАС України, тобто продовжити розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження, з викликом сторін у судові засідання, після відкриття спрощеного провадження без виклику сторін.

Показання свідка є не менш достатніми та достовірними, ніж письмові докази по справі, і можуть бути єдиними підставами встановити дійсні обставини справи.

Частка адміністративних позовів, які надійшли щодо соціальних спорів, що знаходяться на розгляді в окружному суді, складає більше 30 відсотків, що є доволі високим показником серед справ, які належать до юрисдикції адміністративних судів.

Особа звертається до суду, коли її право вже порушено.

Саме адміністративні суди забезпечують реалізацію соціальної функції держави. Заяви, що адміністративні суди обслуговують органи державної влади, є безпідставними.

Перелік використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 08.05.2019).
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змін та доповн.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі № 160/4319/19 від 24 липня 2019 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83264525> (дата звернення 08.05.2020).
4. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі 160/10531/19 від 26 листопада 2019 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85995451> (дата звернення 08.05.2020).
5. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі № 196/1004/14-а від 18 вересня 2018 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76625419> (дата звернення 08.05.2020).
6. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 196/1004/14-а (адміністративне провадження № К/9901/5743/18) від 10 травня 2018 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74139889> (дата звернення 08.05.2020).
7. Рішення Європейського суду з прав людини *K. S. v. FINLAND* («К. С. проти Фінляндії»), заява по. 29346/95). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22fulltext%22:\[%22K.S.%20v.%20FINLAND%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22fulltext%22:[%22K.S.%20v.%20FINLAND%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})
8. Рішення Європейського суду з прав людини *Dombo Beheer B. V. v. the Netherlands* («Домбо Бегеер Б. В. проти Нідерландів»), заява по. 14448/88. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57850%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57850%22]})

References

1. The Constitution of Ukraine of June 28, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (access date 08.05.2019) [ukr.]
2. Code of Administrative Procedure of Ukraine of July 6, 2005 (as amended). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> [ukr.]
3. Decision of the Dnipropetrovsk District Administrative Court in case № 160/4319/19 of July 24, 2019. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83264525> (accessed 08.05.2020) [ukr.]
4. Decision of the Dnipropetrovsk District Administrative Court in case 160/10531/19 of November 26, 2019. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85995451> (accessed 08.05.2020) [ukr.]
5. Decision of the Dnipropetrovsk District Administrative Court in case № 196/1004/14-a of September 18, 2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76625419> (accessed 08.05.2020) [ukr.]
6. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Administrative Court of Cassation in case № 196/1004/14-a (administrative proceedings № К / 9901/5743/18) of 10 May 2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74139889> (access date 08.05.2020) [ukr.]

7. *Judgment of the European Court of Human Rights K. S. v. FINLAND (KS v. Finland), application no. 29346/95*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22:%5B%22K.S.%20v.%20FINLAND%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D> [engl.]

8. *Judgment of the European Court of Human Rights Dombo Beheer B. V. v. the Netherlands (Dombo Begeer BV v. the Netherlands), application no. 14448/88*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57850%22%5D%7D> [engl.]

ІЛЬКОВ В. В. Процесуальні особливості розгляду соціальних спорів у адміністративному суді першої інстанції.

У статті розглядаються процесуальні особливості та доказування під час розгляду соціальних спорів. Частка адміністративних позовів, які надходять до окружних судів щодо соціальних спорів, становить понад 30 відсотків, що є високим показником серед справ, які належать до юрисдикції адміністративних судів. Особа звертається до суду, коли її право вже порушено суб'єктом владних повноважень.

Саме адміністративні суди забезпечують реалізацію соціальної функції держави. Заяви, що адміністративні суди обслуговують органи державної влади, є безпідставними. Докази суду надають учасники справи. Суд може тільки пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи. Фундаментальним залишається принцип у справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Важливо забезпечити можливість продовжити розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження, з викликом сторін у судове засідання, після відкриття спрощеного провадження без виклику сторін.

Ключові слова: соціальні спори, окружний адміністративний суд, докази, доказування, загальне позовне провадження, спрощене провадження.

ІЛЬКОВ В. В. Процессуальные особенности рассмотрения социальных споров в административном суде первой инстанции.

В статье рассматриваются процессуальные особенности и доказывание при рассмотрении социальных споров. Доля административных исков, поступающих в окружные суды по социальным спорам, составляет более 30 процентов, что является высоким показателем среди дел, относящихся к юрисдикции административных судов. Лицо обращается в суд, когда право уже нарушено субъектом властных полномочий.

Именно административные суды обеспечивают реализацию социальной функции государства. Заявления, что административные суды обслуживают органы государственной власти, являются безосновательными. Доказательства суду предоставляют участники дела. Суд может только предлагать сторонам представить доказательства и собирать доказательства по собственной инициативе. Фундаментальным остается принцип по делам о противоправности решений, действий или бездействия субъекта властных полномочий обязанность по доказыванию правомочности своего решения, действия или бездействия возлагается на ответчика. Важно обеспечить возможность продолжить рассмотрение дела в порядке упрощенного искового производства, с вызовом сторон в судебное заседание, после открытия упрощенного производства без вызова сторон.

Ключевые слова: социальные споры, окружной административный суд, доказательства доказывания, общее исковое производство, упрощенное производство.

***ILKOV V.* Procedural features of consideration of social cases in the administrative court of first instance.**

The article is devoted to procedural features and evidence during the consideration of social cases. The share of administrative lawsuits received by district administrative courts in social cases is more than 30%, which is a high figure among cases falling under the jurisdiction of administrative courts. A person goes to court when his right has already been violated by the state authorities.

The administrative courts ensure the implementation of the social function of the state. Allegations that administrative courts serve public authorities are unfounded.

Evidence of the court is provided by the parties to the case. The court can only invite the parties to provide evidence and collect evidence on their own initiative.

The principle remains fundamental, in cases of illegality of decisions, actions or omissions of the public authorities, the burden of proving the legality of its decision, action or omission rests with the defendant.

There is a problem of the possibility of considering social disputes under the rules of summary proceedings with the summons of the parties to the case in the event that there is a need to obtain an explanation from the parties or to examine witnesses. There is a need for legislative regulation of the possibility for the court to consider social disputes in the manner prescribed by the provisions of Article 262 of the Administrative Code of Judgment of Ukraine, after the opening of proceedings in the manner prescribed by the provisions of Article 263 of the Administrative Code of Judgment of Ukraine.

It is important to ensure the possibility to continue the consideration of the case in the simplified claim procedure, with the summoning of the parties to the court session, after the opening of the simplified proceedings without summoning the parties.

Key words: social disputes, district administrative court, evidence, proving, general claim proceedings, simplified proceedings.